A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2007. szeptember 20. *

A C-304/05. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt, a Bírósághoz 2005. július 29-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: M. van Beek és D. Recchia, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

az **Olasz Köztársaság** (képviseli: I. M. Braguglia és G. Fiengo, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: olasz.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, Juhász E., R. Silva de Lapuerta (előadó), J. Malenovský és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2007. április 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága a Bíróságot annak megállapítására kéri, hogy mivel az IT 2040044. sz. Parco Nazionale dello Stelvio különleges védelmi területen (a továbbiakban: park) a Santa Caterina Valfurva síterületnek (a „Bucaneve" és „Edelweiss" elnevezésű sípályák) a 2005-ös alpesi sívilágbajnokságra tekintettel történő kibővítésére és átalakítására, valamint az ahhoz kapcsolódó infrastruktúráknak a kialakítására irányuló projekt keretében:

– olyan intézkedéseket engedélyezett, amelyek jelentős hatással lehetnek az említett területre, anélkül hogy ezeket az intézkedéseket a terület védelmével

kapcsolatos célkitűzések fényében a területre gyakorolt hatás vizsgálatának vetette volna alá, és a fent említett intézkedéseket mindenesetre oly módon engedélyezte, hogy nem tartotta be azokat a rendelkezéseket, amelyek a hatásvizsgálat kedvezőtlen eredménye esetén és alternatív megoldások hiányában csak nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok esetén teszik lehetővé egy projekt megvalósítását, és csak azt követően, hogy a tagállam elfogadott minden olyan kiegyenlítő intézkedést, amely a Natura 2000 általános egységessége megóvásának biztosításához szükséges, és a Bizottsággal ezeket közölte;

– nem fogadta el a természetes élőhelyek és a fajok élőhelyei károsodásának és az azon fajok zavarásának megakadályozásához szükséges intézkedéseket, amelyek védelme érdekében e területet kijelölték, és

– nem adott az említett területnek olyan védett jogállást, amely alkalmas különösen a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv (HL L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 98. o.; a továbbiakban: 79/409 irányelv) I. mellékletében felsorolt madárfajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítására, valamint az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok szaporodásának, vedlésének és áttelelésének biztosítására,

az Olasz Köztársaság nem teljesítette a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: 92/43 irányelv) 6. cikkének (2)–(4) bekezdéséből és 7. cikkéből, valamint a 79/409 irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A közösségi jogi háttér

2 A 92/43 irányelv célja, hogy a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmével hozzájáruljon a biológiai sokféleség biztosításához az EK-Szerződésben érintett tagállamok európai területén belül.

3 Az irányelv tizedik preambulumbekezdése a következőket írja elő:

„mivel alaposan meg kell vizsgálni minden olyan tervet vagy programot, amelynek jelentős hatása lehet a már kijelölt, illetve a jövőben kijelölendő területek védelmének célkitűzéseire.

4 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyéül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyei kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön illetve elterjedési területükön belül.

A Natura 2000 hálózat a tagállamok által a [79/409] irányelvnek megfelelően minősített különleges természetvédelmi területeket is magában foglalja."

5 A 92/43 irányelv 4. cikke szabályozza az említett Natura 2000 hálózat létrehozására, valamint a különleges természetmegőrzési területeknek a tagállamok által történő kijelölésére vonatkozó eljárást.

6 Az említett irányelv 6. cikke, amely az említett területek tekintetében meghatározza a védelmi intézkedéseket, a következőképpen rendelkezik:

„[...]

(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani [helyesen: valamely nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okra figyelemmel – ideértve a társadalmi vagy gazdasági jellegű okokat – alternatív megoldás hiányában mégis végre kell hajtani] egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot [helyesen: az elfogadott kiegyenlítő intézkedéseket közli a Bizottsággal].

Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni."

7 Az említett irányelv 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 4. cikk (1) bekezdése alapján besorolt vagy a 4. cikk (2) bekezdése értelmében annak megfelelően elismert területek tekintetében ezen irányelv alkalmazásának napjától, illetve – amennyiben az későbbi időpontra esik – azon időponttól számítva, amikor a tagállam a [79/409] irányelv értelmében végrehajtja, illetve elismeri a besorolást, a [79/409] irányelv 4. cikke (4) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek helyébe ezen irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek."

8 A 79/409 irányelv célja a Szerződés által érintett tagállamok európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj védelme, kezelése és az e fajokra vonatkozó szabályok megállapítása.

9 Az irányelv 4. cikke az I mellékletben említett madárfajok tekintetében az elterjedési területükön való fennmaradásuk és szaporodásuk biztosítása érdekében az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedéseket ír elő. A cikk a következőket írja elő:

„(1) Az I mellékletben említett fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedésekre van szükség.

Ebben az összefüggésben figyelembe kell venni:

a) a kipusztulással fenyegetett fajokat;

b) az élőhelyük meghatározott változásaira érzékeny fajokat;

c) a kis állományuk vagy korlátozott helyi elterjedésük miatt ritkának minősített fajokat;

d) az élőhelyük egyedi jellege miatt különleges figyelmet érdemlő egyéb fajokat.

Az állományszintek változásának irányát és ingadozásait az értékelések háttér-információiként figyelembe kell venni.

A tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területekké minősítik, figyelembe véve a fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell.

(2) A tagállamok hasonló intézkedéseket tesznek az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok esetében is, szem előtt tartva azok védelmi szükségleteit azon a földrajzi, tengeri és szárazföldi területen, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell, tekintettel költő-, vedlő- és telelőterületeikre, valamint vonulási

útvonaluk pihenőhelyeire. A tagállamok e célból külön figyelmet fordítanak a vizes élőhelyek védelmére és különösen a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekre.

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott védett területek vonatkozásában a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának, illetve a madarak bármiféle zavarásának elkerülése érdekében, amennyiben azok e cikk céljai szempontjából jelentőséggel bírnak. A tagállamok e védett területeken kívül is törekednek az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának elkerülésére."

A park

A park helyzete a nemzeti jog tekintetében

10 A parkot az 1935. április 24-i 740. sz. törvénnyel eredetileg csupán Trento és Bolzano tartományok területén hozták létre a növényvilág védelmének és támogatásának, valamint az állatvilág gyarapításának, illetve a különleges geológiai képződmények és a táj szépsége megőrzésének céljából.

11 Az 1977. április 23-i köztársasági elnöki rendelet a park területét kiterjesztette Cancano és Livigno területére, valamint a Regione Lombardia területén, Sondrio és Brescia tartományban található Sobretta, Gavia és Serottini hegyekre.

12 A park a nemzeti védelmi területekről szóló, 1991. december 6-i 394. sz. törvény értelmében védett terület. E törvény meghatározza az említett területekre vonatkozó alapelveket az ország természeti öröksége megőrzésének és hasznosításának az összehangolt módon történő biztosítása és elősegítése érdekében.

13 A minisztertanács elnökének 1993. november 23-i rendelete létrehozta a Consorzio del Parco Nazionale dello Stelvio-t (a továbbiakban: Consorzio). A Consorzióra bízott jogköröket és feladatokat konzorciumi szerződés határozza meg.

14 Az említett konzorciumi szerződés 4. cikke szerint a Consorzio célja a park kezelése tekintetében a természet védelmének és a táj megőrzésének a biztosítása.

A park helyzete a közösségi jog tekintetében

15 1998-ban a parkot a 79/409 irányelv 4. cikke értelmében különleges védelmi területté minősítették. A „Regione Lombardia" fejezetben a IT 2040044. számon került kijelölésre.

16 Az Olasz Köztársaság által 1998-ban, a Natura 2000 keretében javasolt területek adatszolgáltatási űrlapjáról szóló, 1996. december 18-i 97/266/EK bizottsági határozat (HL L 107., 1. o.) alapján kidolgozott űrlap szerint a park számos, a 79/409 irányelv I. melléklete értelmében védett madárfaj számára nyújt élőhelyet, melyek a következők: szirti sas *(Aquila chrysaetos)*, vándorsólyom *(Falco peregrinus)*, darázsölyv *(Pernis apivorus)*, császármadár *(Bonasa bonasia)*, alpesi hófajd *(Lagopus mutus helveticus)*, nyírfajd *(Tetrao tetrix)*, siketfajd *(Tetrao urogallus)* és fekete

harkály *(Dryocopus martius)*, valamint három vándormadárfaj: karvaly *(Accipiter nisus)*, egerészölyv *(Buteo buteo)* és hajnalmadár *(Tichodroma muraria)*.

17 Egy másik, 2004. május 14-i űrlap az említett területen a 79/409 irányelv I. mellékletében felsoroltak közül más fajok előfordulására is utal, nevezetesen a következő fajokéra: saskeselyű *(Gypaetus barbatus)*, vörös kánya *(Milvus milvus)*, havasi lile *(Charadrius morinellus)*, gatyáskuvik *(Aegolius funereus)*, törpekuvik *(Glaucidium passerinum)*, uhu *(Bubo bubo)*, hamvas küllő *(Picus canus)*, szirti fogoly *(Alectoris graeca saxatilis)*.

A tényállás

18 1999. október 4-én a Santa Caterina Valfurva síterület és a hozzá kapcsolódó infrastruktúra átalakítására vonatkozó munkaprojektet nyújtottak be a regionális hatóságokhoz a 2005-ös alpesi sívilágbajnokságra tekintettel.

19 A projekt az erdő területén egy folyosó kialakításának tervét tartalmazta sípályák kialakítása céljából. Magában foglalta továbbá egy olyan kabinos felvonó megépítésének a tervét, amelynek Santa Caterina bejáratát Plaghera településével, valamint a második szakaszban a Valle dell'Alpéval kellett összekötnie. A projektben szerepelt ezenfelül a Valle dell'Alpe és Costa Sobretta közötti összeköttetés létrehozása egypályás négyszemélyes felvonó útján. A projekt magában foglalt a tervezett átalakítással szorosan összekapcsolódó más munkálatokat is, nevezetesen egy indulási állomás, egy sístadion, valamint az indítóállomás közelében egy parkoló megépítését, az Edelweiss sípálya módosítását, a Frodolfo folyón egy híd, valamint Valle dell'Alpében egy menedékház, illetve közművezetékek létrehozását, ezenkívül egy programozható, mesterséges havat előállító berendezés és egy parkoló kialakítását.

20 A 2000. május 30-i 13879. sz. rendeletben a Regione Lombardia egy, a Montagne di Valfurva és a Santa Caterina Impianti társaságok számára dolgozó építész által készített tanulmány alapján kedvező véleményt adott a projektnek a környezetvédelemmel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, azzal a feltétellel, hogy a projekt különböző elemeinek a végrehajtásához kapcsolódó számos általános, valamint egyedi jellegű feltételt betartanak. Az említett rendelet előírta, hogy a későbbi engedélyezési eljárás keretében ellenőrizni kell az említett feltételeknek, valamint a környezetvédelemhez kapcsolódóan előírt bizonyos tilalmaknak és kiegyenlítő intézkedéseknek a betartását.

21 A tanulmány, amelyre az 13879. sz. rendelet hivatkozik, a bevezetésében jelezte, hogy a sílétesítmények és az érintett terület infrastruktúrája már nem kielégítőek, és szükségessé vált azok modernizálása, amelynek célja az is, hogy a tervezett projektre támogatást lehessen kapni.

22 Az említett tanulmány szerint nem vették figyelembe sem az antropogén nyomás növekedésének az azon fajokra gyakorolt hatását, amelyeknek a szaporodása az emberi jelenlétre érzékeny, ideértve különösen az alpesi hófajdot és a mormotát, sem a gerinctelenek és a kétéltűek tekintetében felmerülő lehetséges következményeket, és a gázlómadarak vándorlásának útvonalára gyakorolt hatásokat.

23 Az említett tanulmány szerint a környezetre gyakorolt hatásokat, valamint a csökkentő és kiegyenlítő, és a munkálatok a különböző környezeti összetevőkre gyakorolt várható hatásának felügyeletére irányuló intézkedésekhez kapcsolódó kérdéseket összefoglalóan vizsgálták, „a növényvilág, növényzet és élőhely" összetevő esetében pedig csak szúrópróbaszerű vizsgálatra került sor. A tanulmány következésképpen arra a következtetésre jutott, hogy morfológiai és környezeti helyreállítási projekt lesz szükséges, amely biztosítja a munkálatok befejezését követően a terület növényzetének a helyreállítását.

24 A tanulmány a következő megállapításokat tartalmazta:

„[...]

A munkák elvégzése elmulasztásának lehetséges következménye a lassú, de elkerülhetetlen gazdasági hanyatlás, nemcsak Santa Caterina tekintetében, hanem az egész síterületet illetően. Következésképpen alapvető fontosságú a felvonók fejlesztésére és az új sípályák és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra létrehozására vonatkozó javaslat végrehajtásának támogatása azok társadalmi-gazdasági értéke miatt, különösen az idegenforgalom szempontjából.

[...]

A tervezett munkák a környezetvédelemmel összeegyeztethetőnek tekinthetők, a következő feltételekkel:

– a létesítmények fejlesztésére és az új létesítmények és szolgáltatások üzemeltetésére irányuló teljes projektnek a feltétele a Santa Caterina város központja alatt fekvő völgyben egy parkoló létrehozása, amely ésszerű támogatás az új létesítmények megépítéséhez. Tekintettel a parkoló projektjének jellegére és gazdasági fontosságára, valamint az engedélyezett hozzájárulások közösségi jogi korlátaira, hangsúlyozni kell, lehetséges, hogy a létesítményeket főként a kérelmezők maguk fogják finanszírozni.

[...]

– annak érdekében, hogy a fák kivágása, a föld eltávolítása, valamint a Frodolfo feletti híd szélessége a lehető legnagyobb mértékben korlátozott legyen, az összekötő pályát, amelyet eredetileg 40 méteres legkisebb szélességgel terveztek, 20 méter szélességűre kell csökkenteni. [...]

[...]

– a völgy infrastruktúrái (tribünök, a kommentátorok és az időmérők kabinjai) külön projekt tárgyát kell, hogy képezzék [...]

– azon sáv szélességét, amelyen az erdőt ki kell irtani a felvonók létrehozásához, szigorúan az ilyen létesítmények biztonsági szabályai által előírtakra kell korlátozni [...]

– a meglévő sípályák és Plaghera új indulási/érkezési állomás közötti összekötő pálya méretét újból meg kell határozni a földmozgatás mértékének csökkentése érdekében

[...]

– a földmozgatás és a hely ebből adódó megváltoztatása mértékének korlátozása érdekében az érkezési állomás és a Valle dell'Alpén található menedékház közti összekötő út és a kabin-raktár terve nem kerül kivitelezésre [...]

– a Valle dell'Alpe–Costa Sobretta felvonóhoz kapcsolódó munkálatok céljára tervezett új út a hely ennek eredményeképpen bekövetkező túlzott megváltoztatása miatt nem kerül kivitelezésre [...]

– tekintettel a hely kiemelkedő természeti adottságaira (a természetes rétek növénytakarója, évelő növények, sziklanövények és a moréna növényei, a sziklafalak tömör függőleges vonalait és a hegygerinc csipkézett vonulatát egyesítő tipikus tájképi jelleg), és a fent említett környezeti táj tekintetében fennálló különböző veszélyekre, a végleges projektnek tiszteletben kell tartania a különböző területekkel (növényvilág, állatvilág, ökorendszerek, geológia, hidrogeológia, a hegyoldalak stabilitása [...]) kapcsolatos előírásokat annak érdekében, hogy a tervezett beavatkozásokat a hely alpesi jellegére vonatkozó fokozott védelmi szinthez viszonyítva értékelni lehessen.

Amennyiben a munkálatok kivitelezhetők, a végleges projektnek [...] tartalmaznia kell a következőket [...]:

– az erdőterület mint természeti örökség tekintetében a fák kivágása miatt bekövetkező veszteséget a kivágott fák kétszeresének megfelelő mennyiségű fa ültetésével kell ellensúlyozni [...]

– az [elmozdított] földet [vagy földterületeket] helyre kell állítani, és újra be kell ültetni növényekkel [...]

– a közművezetékeket (vízvezetékek, alagcsövezés, elektromosság, a mesterséges havat előállító berendezések) a föld alatt kell elhelyezni. A szabad elektromos vezetékeknek a felvonók közelében történő elhelyezését meg kell tiltani.

– szükséges és elengedhetetlen egy morfológiai és környezeti helyreállítási projekt megtervezése, amely végleges módon rendezi a munkálatok befejezését követően az érintett helyek növényekkel való újbóli beültetésének kérdését [...].

A végleges projekt megvalósítása előtt a következő feltételeket kell teljesíteni:

– a hidrogeológiát érintően a sípályák létrehozásához és a munkálatok a Valle dell'Alpe területének a hidrogeológiai állapotára és a Costa Sobretta déli oldalára gyakorolt hatásához kapcsolódó problémákkal foglalkozni kell;

– különleges elemzéseket kell végezni a hidrogeológiai állapotra és a geomechanikára vonatkozóan, illetve tanulmányokat kell készíteni a talajvíz útját érintően [...]

– megfelelő ellenőrzést kell végezni az érintett sziklaképződmények geomorfológiai állapotának változásaira vonatkozóan [...]

Az állatvilág mint környezeti tényező tekintetében elengedhetetlen újból meghatározni a munkálatok hatását az állatvilág általános kontextusában [...]."

25 Ezt követően 2000 szeptemberében a Regione Lombardia megbízta az Istituto di Ricerca per l'Ecologia e l'Economia Applicate alle Aree Alpinét (az alpesi régiókra alkalmazott ökológia és gazdaság kutatásával foglalkozó intézet, a továbbiakban: IREALP) azzal, hogy dolgozzon ki egy, a kérdéses projekt környezetre gyakorolt hatásainak a vizsgálatára vonatkozó jelentést.

26 E jelentést megvalósíthatósági tanulmányként készítették el, amelynek ki kellett térnie a környezet fejlesztéséhez, a javítási intézkedésekhez, a környezetet érintő munkálatokhoz, valamint a környezet helyreállításához kapcsolódó azon szempontokra, amelyek szükségesnek tekinthetők az előzetes, majd a végleges projekt kivitelezése tekintetében.

27 A vitatott projektet ezt követően módosították, különösen annak érdekében, hogy a projekt részévé tegyék az „Edelweiss" elnevezésű sípálya kibővítését, melynek szélességét 20 méterről mintegy 50 méterre kívánták növelni.

28 2002 szeptemberében az IREALP közzétette a tervezett intézkedések hatásainak vizsgálatára vonatkozó jelentését. A jelentés a projekt által érintett területet összefoglaló módon úgy írta le, hogy az „lucfenyőerdő, amely kevés ritka fajt foglal magában, de fennáll az esetében a szubalpin erdőkre jellemző nagymértékű sokféleség, mely igen érzékeny, és csak lassan állítható helyre."

29 Az említett jelentés megállapította, hogy a területre jellemző „olyan állatok jelenléte, amelyek az erdőben raknak fészket, és amelyeknek védelméhez különleges érdek fűződik: ilyen a héja, a fekete harkály, a tarkaharkály és a zöld harkály". A jelentésben az említett projektnek a munkák ideje alatt jellemző fő hatásai között szerepelt „az olyan fajok fészkelési helyéül szolgáló erdős élőhelyek területének csökkenése, amelyeknek a védelméhez különleges érdek fűződik."

30 Az IREALP jelentésének a megállapításaiból következik, hogy azok az iránymutatások, amelyeket a tanulmány figyelembe vehetett, még nem véglegesek, hanem fokozatosan fejlesztendők, különösen az érintett projekt végrehajtásának folyamata során összegyűlő ismeretek és adatok alapján. A jelentés jelezte továbbá, hogy annak elkészítése alkalmat nyújt a síelésre alkalmas terület egésze környezetvédelmi mérlegének javítására irányuló javaslatok előterjesztésére.

31 A jelentés a következőket is megállapította:

„Még ha a folyamat pozitívnak tekinthető is, vannak kevésbé pozitív szempontjai, mivel egyes, szintén jelentős műszaki szempontok meghatározásának szükségességét tükrözi, amelyek tekintetében a következő szakasz során valószínűleg pontosabb műszaki részletek fognak rendelkezésre állni. Ez a korlát a jelen tanulmányban egyértelműen tükröződik, ezért azt a meghozandó döntések szempontjából inkább egyfajta orientációs dokumentumnak kell tekinteni, amely utal a kockázatokra, és amely javaslatokat ad a problémák megoldására, és nem pedig a tervezett munkálatok a környezetre gyakorolt hatására vonatkozó pontos vizsgálatnak. E hatások pontosabb vizsgálata [...] elvégezhető a későbbiekben a jelenlegi iránymutatások fejlődését kísérő, a környezetre gyakorolt hatásra vonatkozó tanulmányokban [...]"

32 A jelentés következtetései a tanulmányozott projekt iránymutatásainak a környezetvédelmi szempontból vizsgált megvalósíthatóságára vonatkozó értékeléseket tartalmaznak. E következtetések a következő megállapításokat foglalták magukban:

„Mindenesetre a további tervezési tevékenységek során az eredeti feltevésekhez képest jelentős mértékben csökkenteni kell a környezetbe való beavatkozást, [mely cél megvalósításához] a jelen tanulmány ezzel kapcsolatos javaslatai is alkalmazhatók. [Az említett cél elérésére] kitartóan kell törekedni a Valle dell'Alpét érintő

munkálatok tekintetében, amelyekre vonatkozóan újabb környezeti hatásvizsgálati tanulmányt kell készíteni, amint a tervezett munkálatok pontosabb meghatározásra kerülnek."

33 2002. október 3-án a Consorzio engedélyezettnek nyilvánította az általános orientációs elveket, valamint az IREALP jelentése által ajánlott intézkedéseket, illetve a jelentésben foglalt javaslatokat.

34 2003. február 14-én a Consorzio engedélyt állított ki a „Bucaneve" és az „Edelweiss" alpesi sípályák, valamint az azokhoz kapcsolódó, Santa Caterina Valfurva-i infrastruktúra kibővítésére és átalakítására vonatkozó projekt tekintetében (a továbbiakban: 2003. február 14-i engedély). A Consorzio úgy vélte, hogy a tervezett munkálatok megfelelnek a jelentés tartalmának. A Consorzio ugyanakkor hangsúlyozta, hogy ez az engedély csak annyiban biztosított, amennyiben az említett megfelelőség fennáll. A Consorzio az említett engedélyt ezenfelül számos feltétel és előírás betartásához kötötte.

35 2003 februárjától kezdődően mintegy 2500 fát vágtak ki egy 50 méter széles és 500 méter hosszú területen, 1700 és 1900 méter közötti magasságban. Ezenfelül a Santa Caterina Valfurva-i síinfrastruktúrák és sípályák átalakítása az IT 2040044. sz. különleges védelmi területen belül azzal a következménnyel járt, hogy teljes mértékben megszűnt a területen élő madarak élőhelye.

36 2003. június 19-én az IREALP jelentésében szereplő megállapítások nyomán új projektet tettek közzé, melyet Valfurva településnek a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozó kiegészítő tanulmánya kísért. 2003 júliusában megkezdtek egy, a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatára irányuló eljárást. Ezt az eljárást a Plaghera, Costa Sobretta és Valle dell'Alpe közötti területet érintő projektrészre vonatkozó vélemény zárta le.

37 2003. augusztus 20-án a Consorzio negatív véleményt adott ki a projektnek a környezettel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, az IREALP jelentésében szereplő megállapítások figyelmen kívül hagyása miatt.

38 2003. október 16-án a Regione Lombardia, a Consorzio, a sívilágbajnokság szervezőbizottsága, valamint a keret-program felelőse megállapodást írtak alá annak érdekében, hogy rendezzék a projekt ellentmondásos elemeit. A megállapodás a következőkről rendelkezett:

– a regionális vizsgálati eljárások befejezése érdekében a vélemények begyűjtési módjának meghatározása;

– a vizsgált beavatkozásokra vonatkozó általános álláspont elfogadása, a kérdéses eljárásoknak a lehető legnagyobb mértékű összehangolása mellett;

– a Consorzio igazgatótanácsa által meghatározott feltételek betartásának garanciája;

– A Plagherán épülő közvetítőállomás, valamint a Valle dell'Alpén épülő menedékház elhelyezésének megerősítése;

– A Santa Caterina-Plaghera területet érintő beavatkozásokra vonatkozó projektnek a Consorzio által előírt ellenőrzés követelményei alapján történő felülvizsgálata és elfogadása.

39 A Regione Lombardia a 2003. november 28-i 20789. sz. rendeletében megállapította, hogy a felvonó-létesítmények és a Valfurva település területén az ehhez kapcsolódó szolgáltatások átalakítására vonatkozó projekt összeegyeztethető a környezettel az IT 2040044. sz. különleges védelmi terület tekintetében.

40 Az említett rendelet, amely a hatásvizsgálatra vonatkozóan a Regione Lombardiában működő Direzione General Agricoltura (mezőgazdasági főigazgatóság) által tett megállapításokat ismétli meg, Valfurva településre bízta az előírt feltételek betartásának az ellenőrzését mind a projektek jóváhagyásának ideje, mind a projekt végrehajtásának ideje tekintetében. Előírta ezenfelül, hogy a végleges projekteket számos előírással kell kiegészíteni, többek között a munkálatok hatásaira vonatkozó tanulmány benyújtásának előírásával.

A pert megelőző eljárás

41 A Bizottság a 2003. december 19-i levelével az EK 226. cikk szerint felszólította az Olasz Köztársaságot, hogy értesítse az IT 2040044. sz. különleges védelmi terület helyzetével kapcsolatos észrevételeiről.

42 Mivel e levelére nem kapott választ, a Bizottság az Olasz Köztársaság számára 2004. július 9-én indokolással ellátott véleményt küldött.

43 Az Olasz Köztársaság a Bizottság által az említett indokolással ellátott véleményben felhozott kifogásokra számos miniszteri közlemény továbbítása útján válaszolt.

44 A Bizottság, mivel az ily módon válaszul szolgáltatott információkat nem találta kielégítőnek, benyújtotta a jelen keresetet.

A keresetről

45 A Bizottság az Olasz Köztársasággal szemben négy kifogást terjeszt elő, amelyek közül az első három a 92/43 irányelvre, a negyedik pedig a 79/409 irányelvre vonatkozik.

Az első, a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése és a 7. cikke összefüggésben értelmezett rendelkezéseinek a megsértésre alapított kifogásról

– A felek érvei

46 A Bizottság álláspontja szerint a Consorzio által 2003. február 14-én megadott engedély nem a Bucaneve és Edelweiss sípályák kibővítésére és több kapcsolódó infrastruktúra létrehozására vonatkozó döntés, a környezetre gyakorolt hatásainak a megfelelő vizsgálatán alapult.

47 A Bizottság hangsúlyozza, hogy az IREALP jelentése a tervezett munkálatoknak az IT 2040044. sz. különleges védelmi területre gyakorolt hatásaira vonatkozóan nem tartalmaz megfelelő vizsgálatot.

48 A Bizottság álláspontja szerint az említett terület számos védett madárfaj élőhelyéül szolgál, amint az az *Atlas of European Breeding Birds*-ben foglalt információkból is kitűnik, mely utóbbi Európa-szerte több mint 10 000 ornitológus tanulmányait összefoglaló mű, és az Európában fészkelő madarak tekintetében különösen megbízható dokumentumnak tekinthető.

49 A Bizottság előadja továbbá, hogy bár az IREALP jelentése hasznos ajánlásokat tartalmaz, a 2003. február 14-i engedély keretében azt nem vették kellő mértékben figyelembe.

50 A Bizottság ennek alapján arra a következtetésre jut, hogy az említett engedélyt anélkül adták meg, hogy az illetékes nemzeti hatóságok megbizonyosodtak volna arról, hogy a tervezett munkálatok nem járnak az érintett különleges védelmi terület épségét veszélyeztető káros hatásokkal.

51 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint a munkálatok két fajtáját kell megkülönböztetni, nevezetesen egyrészt azokat a munkálatokat, amelyekre vonatkozóan a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatára vonatkozó eljárás lezajlott, és amelyekre vonatkozóan jelezték a hatások korlátozása érdekében megteendő intézkedéseket, és másrészt azokat a munkálatokat, amelyekre vonatkozóan az IREALP jelentése alapján kiigazításokat vettek tervbe.

52 Az Olasz Köztársaság rámutat, hogy az első kategóriába tartozó munkálatok esetében – amelyek a Plaghera és Valle dell'Alpe között végzett munkálatokat foglalják magukban – meg kell határozni, hogy az illetékes hatóságok a IT 2040044. sz. különleges védelmi területhez kapcsolódó környezetvédelmi érdekek vizsgálatát elvégezték-e. Az egyéb munkálatok esetében – azaz, a Santa Caterina és Plaghera közötti munkálatok tekintetében – azt kell tisztázni, hogy lefolytatták-e az említett eljárást, és hogy annak a projekt finomításának a későbbi, a környezetre gyakorolt hatások csökkentését célzó intézkedések meghatározását érintő szakaszára történő halasztása összeegyeztethető-e a 92/43 irányelv rendelkezéseivel.

53 Az Olasz Köztársaság hangsúlyozza, hogy a 2000. május 30-i 13879. sz. nemzeti rendeletet az említett irányelv által felsorolt referenciaelemek elemzését követően fogadták el, még ha a rendelet nem is hivatkozik kifejezetten a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatára.

54 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint ebből az következik, hogy a rendelet alapjául szolgáló vizsgálat minden későbbi engedélyezési eljárás szempontjából alapvető fontosságú.

– A Bíróság álláspontja

55 Elsőként meg kell állapítani, hogy a felek egyetértenek abban, hogy a sípályák kibővítését, valamint az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra létrehozását érintő munkálatok a jellegüknél fogva kötelezővé teszik a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerint a környezetre gyakorolt hatások megfelelő vizsgálatának az elvégzését.

56 Az utóbbi rendelkezés olyan eljárást vezet be, amelynek célja, hogy előzetes ellenőrzési mechanizmus segítségével biztosítsa, hogy valamely tervet vagy projektet – amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de arra jelentős hatással lehet – csak akkor lehessen engedélyezni, amennyiben nem befolyásolja hátrányosan az érintett természeti terület épségét (lásd a C-127/02. sz., Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7405. o.; a továbbiakban: Waddenzee-ítélet] 34. pontját, valamint a C-239/04. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10183. o.; a továbbiakban: Castro Verde-ítélet] 19. pontját).

57 Az megfelelő vizsgálatnak a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett fogalmát illetően meg kell állapítani, hogy az említett rendelkezés semmilyen konkrét módszert nem határoz meg az említett vizsgálat elvégzésére.

58 A Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a vizsgálatot oly módon kell elvégezni, hogy az illetékes nemzeti hatóságok megbizonyosodhassanak arról, hogy az adott terv vagy projekt nem jár az érintett természeti terület épségét veszélyeztető káros hatásokkal, tekintve, hogy ha bizonytalanság mutatkozik annak megítélésében, hogy ilyen hatások felléphetnek-e, az említett hatóságok kötelesek megtagadni a kérelmezett engedély kiadását (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Waddenzee-ítélet 56. és 57. pontját, valamint a Castro Verde-ítélet 20. pontját).

59 Azon elemekre vonatkozóan, amelyek alapján az illetékes hatóságok a szükséges mértékben megbizonyosodhatnak a káros hatások kizártságáról, a Bíróság megállapította, hogy tudományos szempontok alapján nem állhat fenn semmilyen ésszerű kétség e tekintetben, és az említett hatóságoknak az adott területre vonatkozó legújabb tudományos ismereteket kell figyelembe venniük (lásd a fent hivatkozott Waddenzee-ítélet 59. és 61. pontját, valamint a Castro Verde-ítélet 24. pontját).

60 Következésképpen ellenőrizni kell, hogy a jelen ügyben a vitatott munkálatoknak az érintett terület épségére gyakorolt hatását megvizsgálták-e a fent említett szempontoknak megfelelően a 2003. február 14-i engedély kiadása előtt.

61 A Bírósághoz benyújtott iratanyagból kitűnik, hogy az említett engedély megadását számos előkészítő egyeztetés előzte meg. A 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében megfelelőnek tekinthető vizsgálatként szóba kerül egyrészt egy 2000-ben készített, a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozó tanulmány, másrészt egy 2002-ben előterjesztett jelentés (lásd a jelen ítélet 21–24., valamint 25-32. pontját).

62 Elsőként a fent említett tanulmányt illetően, amit egy építész két közmunkákat végző vállalkozás nevében készített el, meg kell állapítani, hogy bár e tanulmány érinti a tervezett munkálatok a terület állat- és növényvilágára gyakorolt hatásainak a kérdését, maga a tanulmány hangsúlyozza a sípályák bővítése és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúrák megépítése által a környezetre gyakorolt hatások vizsgálatának az összefoglaló és szúrópróbaszerű jellegét.

63 Azt is hangsúlyozni kell, hogy az említett tanulmány maga mutat rá számos olyan elemre, amelyet nem vettek figyelembe. A tanulmány ezért többek közt azt javasolja, hogy végezzenek kiegészítő morfológiai és környezeti elemzéseket, valamint, hogy ismételten vizsgálják meg globális kontextusban a munkálatok hatását általánosságban a vadon élő növényvilágra, illetve azoknak – különösen a kiirtandó erdők területe tekintetében – az egyes védett fajok helyzetére gyakorolt hatásait.

64 Az említett tanulmány ezenfelül megállapítja, hogy a tervezett, gazdasági szempontból kívánatos munkálatok végrehajtása során számos feltételt és védelmi előírást be kell tartani.

65 Mindebből az a következtetés adódik, hogy az említett tanulmány nem minősül olyan megfelelő vizsgálatnak, amelyre a nemzeti hatóságok a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésével összhangban a vitatott munkálatok engedélyezése tekintetében támaszkodhatnak.

66 Másrészt az IREALP által 2002-ben előterjesztett jelentés tekintetében meg kell állapítani, hogy az szintén leírja a tervezett munkálatokat, és megvizsgálja azoknak a hidrológiai rendszerre és a geomorfológiára, valamint a terület növényzetére gyakorolt hatásait. Azon madarak tekintetében, amelyek érdekében a területet különleges védelmi területté nyilvánították, meg kell állapítani, hogy e jelentés nem tartalmazza a területen előforduló vadon élő madarak kimerítő felsorolását.

67 Bár az IREALP jelentése jelzi, hogy az állatvilágot fenyegető fő zavaró hatások a fészkeknek a fakivágás szakasza során történő elpusztításából, valamint az élőhelyek feldarabolásából adódnak, a jelentés ugyanakkor számos előzetes jellegű megállapítást tartalmaz, és azt a végleges következtetések hiánya jellemzi. A jelentés valójában a fokozatosan, különösen a projekt végrehajtásának folyamata során esetlegesen összegyűlő ismeretek és adatok alapján elvégzendő vizsgálatok fontosságát hangsúlyozza. A jelentés elkészítése ezenfelül alkalmat jelentett arra, hogy a tervezett műveletek környezetvédelmi mérlegének a javítására irányulóan egyéb javaslatokat terjesszenek elő.

68 Mindebből következően az IREALP jelentése szintén nem tekinthető a vitatott munkálatok által az IT 2040044. sz. különleges védelmi területre gyakorolt hatások megfelelő vizsgálatának.

69 A fenti megfontolásokból következően mind a 2000-es tanulmány, mind a 2002-es jelentés hiányos, és egyik sem tartalmaz teljes, pontos és végleges, olyan jellegű megállapításokat és következtetéseket, amelyek minden ésszerű tudományos kételyt eloszlatnának az érintett különleges védelmi területen tervezett munkálatoknak a hatásait illetően.

70 Az ilyen jellegű megállapítások és következtetések azonban elengedhetetlenek lettek volna ahhoz, hogy az illetékes hatóságok a szükséges bizonyossággal rendelkezzenek az említett munkálatok engedélyezésére vonatkozó döntés meghozatalához.

71 E körülmények között a Consorzio által 2003. február 14-én adott engedély nem felelt meg a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének.

72 Az egyéb tanulmányok tekintetében elegendő azt megállapítani, hogy azok nem tekinthetők relevánsnak, mivel azokat vagy a munkálatok ideje alatt, vagy a munkálatokat követően készítették el, azaz a 2003. február 14-i engedély megadását követően.

73 A 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése tekintetében tehát meg kell állapítani a kötelezettségszegést.

A második, a 92/43 irányelv 6. cikkének (4) bekezdése és a 7. cikke összefüggésben értelmezett rendelkezéseinek a megsértésre alapított kifogásról

– A felek érvei

74 A Bizottság álláspontja szerint egyértelmű, hogy a tervezett munkálatok a kérdéses terület épsége súlyos károsításának veszélyét hordozták magukban. Ennek ellenére semmilyen komoly alternatívára vonatkozó tervet nem készítettek. A 2000. május 30-i 13879. sz. regionális rendelet pedig utalt arra a lehetőségre, hogy a „Bucaneve" és „Edelweiss" sípályákat ne alakítsák át, hanem a lehető legnagyobb mértékben tartsák meg a meglevő nyomvonalat, de később ettől eltért.

75 A Bizottság ebből arra a következtetésre jut, hogy a projektet annak ellenére engedélyezték, hogy léteztek más, az említett terület tekintetében a környezetre kisebb mértékben káros megoldások, amelyeket azonban a nemzeti hatóságok nem vettek figyelembe.

76 A Bizottság továbbá azzal érvel, hogy a munkálatok elvégzését nem igazolták nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok. Ezenfelül semmilyen kiegyenlítő intézkedést nem írtak elő.

77 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint a vitatott munkálatok kettős engedélyezési eljárás tárgyát képezték. A nyomvonalak és a Santa Caterina és Plaghera közötti létesítmények kezdeti részét a 2000. május 30-i 13879. sz. regionális rendeletben a környezetvédelemmel összeegyeztethetőnek találták, melyet kiegészített a lombardiai regionális tanács későbbi kedvező véleménye. A projektnek a Plaghera és Valle dell'Alpe közötti részére vonatkozóan az IREALP jelentésében foglalt megállapítások

nyomán a projektre vonatkozó felülvizsgálati szakaszt kezdeményeztek a környezeti hatásvizsgálati eljárás megkezdése érdekében.

78 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint a Regione Lombardia a Plaghera és Valle dell'Alpe közötti területet érintő környezeti hatásvizsgálatot tartalmazó, 2003. november 28-i 20789. sz. regionális rendeletben feltételként előírta, hogy a Santa Caterina és Plaghera közötti területeken folyó munkálatokra vonatkozóan is hatástanulmányt kell benyújtani.

79 Az Olasz Köztársaság hozzáfűzi, hogy az illetékes hatóságok megbizonyosodtak arról, hogy a munkálatok egésze tekintetében környezeti hatásvizsgálatot kell elvégezni, beleértve a regionális rendelet által engedélyezett munkálatokat is.

– A Bíróság álláspontja

80 Tekintettel a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének megsértésére alapított kifogás megalapozottságára, meg kell határozni, hogy a 2003. február 14-i engedély megfelelt-e az irányelv 6. cikkének (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek.

81 Az említett rendelkezés előírja, hogy amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások az irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata szerinti vizsgálatának a kedvezőtlen eredménye ellenére valamely nyomós közérdeken alapuló kényszerítő indokra figyelemmel, ideértve a társadalmi vagy gazdasági jellegű indokokat, alternatív megoldás hiányában mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállamnak minden szükséges kiegyenlítő intézkedést meg kell tennie a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében.

82 Amint azt a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletének 35. és 36. pontjában hangsúlyozta, az irányelv 6. cikkének (4) bekezdését, mint az említett cikk (3) bekezdésének második mondatában felsorolt engedélyezési kritériumoktól eltérő rendelkezést, megszorító módon kell értelmezni.

83 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (4) bekezdése csak azt követően alkalmazható, hogy a terv vagy a projekt hatásait az irányelv 6. cikke (3) bekezdésének megfelelően vizsgálták. Az említett hatások ismerete a kérdéses területre vonatkozó védelmi célkitűzések tekintetében ugyanis elengedhetetlen előfeltétele az említett 6. cikk (4) bekezdése alkalmazásának, mivel ezen információk hiányában az említett eltérő rendelkezésnek semmilyen alkalmazási feltétele nem értékelhető. Az esetleges nyomós közérdeken alapuló kényszerítő indokoknak és a kevésbé káros alternatívák fennállásának a vizsgálata ugyanis a mérlegelt terv vagy projekt által a terület tekintetében okozott veszélyekhez viszonyított mérlegelést tesz szükségessé. Ezenfelül az esetleges kiegyenlítő intézkedések meghatározása érdekében az említett terület tekintetében fennálló veszélyeket pontosan meg kell határozni.

84 A fenti megfontolásokból következik, hogy a nemzeti hatóságok nem rendelkeztek ezekkel az adatokkal az engedély megadására vonatkozó döntés meghozatalának az időpontjában, 2003. február 14-én. Következésképpen az említett engedélyezés nem alapulhatott a 92/43 irányelv 6. cikkének (4) bekezdésén.

85 A fentiekből következően a 2003. február 14-i engedély nem felelt meg a 92/43 irányelv 6. cikke (4) bekezdésének.

86 A Bizottság keresete tehát e pont tekintetében is megalapozott.

A harmadik, a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése és a 7. cikke összefüggésben értelmezett rendelkezéseinek a megsértésre alapított kifogásról

– A felek érvei

87 A Bizottság érvelése szerint a nemzeti hatóságok nem voltak jogosultak arra, hogy az alpesi síterületet érintő kibővítési és átalakítási munkálatokat engedélyezzék, abban a tekintetben, amennyiben e munkálatok alkalmasak voltak a park épségének súlyos veszélyeztetésére.

88 A Bizottság hangsúlyozza, hogy a kérdéses területet a Consorzio által engedélyezett munkálatok jelentős mértékben károsítják. Emlékeztet arra, hogy a „Bucaneve" és az „Edelweiss" sípályák átalakítása mintegy 2500 fa kivágását vonta maga után, melyek fontos élőhelyül szolgáltak számos védett madárfaj számára.

89 Az Olasz Köztársaság érvelése szerint az a tény, hogy a vitatott munkálatok elvégzése bizonyos kritikus szempontokat hordozott magában, illetve hogy ezeket még nem állították helyre, nem utal arra, hogy a tervezett beavatkozások tekintetében nem végeztek megfelelő vizsgálatot. Abban az esetben ugyanis, ha a környezetre nézve káros hatással járó közmunkák mégis szükségesek, a 92/43 irányelv rendelkezései nem tiltják az ilyen munkák elvégzését, hanem megfelelő kiegyenlítő intézkedések elfogadására vonatkozó kötelezettséget írnak elő.

90 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint az ilyen intézkedéseket a lehetőségek szerint az érintett munkálatok elvégzését megelőzően, a munkálatok során, vagy azokat követően kell végrehajtani.

– A Bíróság álláspontja

91 Az előterjesztett kifogás megalapozottságával kapcsolatos döntéshez meg kell vizsgálni azt a kérdést, hogy a különleges védelmi területeket érintő tevékenységek képezhetik-e egyidejűleg a 92/43 irányelv 6. cikke (3) és (4) bekezdésének a megsértését – amint az a jelen ügyben a 73. és 85. pontban megállapításra került –, valamint ugyanezen cikk (2) bekezdésének a megsértését.

92 E tekintetben rá kell mutatni, hogy az utóbbi rendelkezés kötelezettséget ír elő a megfelelő védelmi intézkedések megtételére, amelyek a terület károsodásának és megzavarásának a megakadályozásában állnak, amennyiben a zavarás mértéke a 92/43 irányelv céljaira tekintettel jelentős hatású lehet.

93 Az említett kötelezettség az irányelv hetedik preambulumbekezdésében meghatározott célhoz kötődik, amely szerint valamennyi különleges védelmi területet be kell vonni az egységes európai ökológiai hálózatba.

94 Amennyiben egy tervre vagy projektre vonatkozóan az engedélyt a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének a megsértésével adták meg, amint az a jelen esetben az első kifogás vizsgálatából kitűnik, a különleges védelmi terület tekintetében ugyanezen cikk (2) bekezdésének a megsértését meg lehet állapítani abban az esetben, ha megállapított valamely élőhely károsítása, vagy azon fajok zavarása, amelyek védelmének céljára a kérdéses területet kijelölték.

95 A jelen ügy tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy az érintett területen egy erdős hegyvidéken mintegy 2500 fa került kivágásra, melyek élőhelyül szolgálnak védett madárfajok – nevezetesen a héja, az alpesi hófajd, a fekete harkály és a siketfajd – számára. A vitatott munkálatok következésképpen megsemmisítették az említett fajok párzási és költőhelyének területét.

96 Meg kell tehát állapítani, hogy az említett munkálatok és az azok által az IT 2040044. sz. különleges védelmi terület tekintetében okozott következmények összeegyeztethetetlenek azzal a védett jogi helyzettel, amelyben az említett területnek a 92/43 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése értelmében részesülnie kellett volna.

97 Következésképpen a Bizottság keresetének e pont tekintetében is helyt kell adni.

A negyedik, a 79/409 irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdésének megsértésére alapított kifogásról

– A felek érvei

98 A Bizottság álláspontja szerint a nemzeti hatóságok által meghozott intézkedések elemzése azt mutatja, hogy az IT 2040044. sz. különleges védelmi terület a nemzeti jog szerint nem részesült olyan védett jogi helyzetben, amely alkalmas lett volna különösen a 79/409 irányelv I. mellékletében felsorolt madárfajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítására, valamint az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok szaporodásának, vedlésének és áttelelésének biztosítására.

99 A Bizottság álláspontja szerint a 2003. február 14-i engedély nyomán elvégzett munkálatok olyan jellegűek, hogy súlyosan károsítják az ezen a különleges védelmi területen előforduló madárfajokat, különösen azok szaporodásának ideje alatt.

100 A Bizottság azzal érvel, hogy bár az említett területre számos szabály vonatkozik, a 2003. február 14-i engedély arra utal, hogy a nemzeti hatóságok nem fogadták el a szükséges intézkedéseket egy olyan jogi rendszer bevezetése érdekében, amely alkalmas nemcsak a terület védelmének, hanem a területen előforduló madárfajok hatékony védelmének a biztosítására is.

101 Az Olasz Köztársaság álláspontja szerint a vitatott területre részletes szabályozás vonatkozik.

102 Az Olasz Köztársaság rámutat, hogy a park létrehozásának alapjául szolgáló szabályozásból következik, hogy a kérdéses terület védett jogállásban részesül, amely alkalmas a közösségi szabályozás célkitűzéseinek a biztosítására. A park létrehozásának ugyanis az volt a célja, hogy az állatvilágot olyan igazgatási rendszer bevezetése útján védje, amely az állat- vagy növényfajok megőrzésére irányul.

– A Bíróság álláspontja

103 Elsőként emlékeztetni kell arra, hogy a jelen kereset tárgyát képező területet a 79/409 irányelv 4. cikkének rendelkezései alapján különleges védelmi területté nyilvánították.

104 Azt is meg kell állapítani, hogy bár a 92/43 irányelv 7. cikke miatt a 79/409/EGK irányelv 4. cikke (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek helyébe az említett irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek, a 4. cikk (1) és (2) bekezdéséből származó kötelezettségek teljes mértékben alkalmazandók továbbra is. Ezen utóbbi kötelezettségek ugyanis önálló jelleggel rendelkeznek, és más célokra irányulnak, mint a 92/43 irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdése.

105 Annak meghatározása tekintetében, hogy az előterjesztett kifogás megalapozott-e, hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság feladata az állítólagos kötelezettségszegés fennállásának bizonyítása. A Bíróság előtt tehát a Bizottságnak kell – bármilyen vélelemre való hivatkozás nélkül – a kötelezettségszegés fennállásának vizsgálatához szükséges bizonyítékokat előterjesztenie (lásd különösen a C-434/01. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13239. o.] 21. pontját, a C-117/02. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5517. o.] 80. pontját, valamint a C-135/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3475. o.] 20. pontját).

106 E tekintetben meg kell állapítani, hogy – amint arra maga a Bizottság is rámutatott – a kérdéses különleges védelmi terület igazgatására az olasz jogban számos jogszabály vonatkozik.

107 E körülmények között a Bizottságnak kellett bizonyítékokat előterjesztenie arra vonatkozóan, hogy az e jogszabályok által meghatározott jogi háttér nem alkalmas arra, hogy az említett terület számára a megfelelő védett helyzetet biztosítsa.

108 A Bizottság azonban nem fejtette ki, hogy az említett jogi háttér a 79/409 irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezései tekintetében mennyiben hiányos. Kizárólag azzal érvelt, hogy az igazgatási hatóság a 92/43 irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésével ellentétesen fogadta el az engedélyező határozatot, amely azonban nem elég annak megállapításához, hogy az említett jogi háttér ellentétes a 79/409 irányelv 4. cikkével.

109 Következésképpen a Bizottság negyedik kifogását el kell utasítani.

A költségekről

110 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az Olasz Köztársaságot, mivel az általa felhozott jogalapok többsége tekintetében pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) – **mivel olyan intézkedéseket engedélyezett, amelyek jelentős hatással lehetnek az IT 2040044. sz. Parco Nazionale dello Stelvio különleges védelmi területre, anélkül hogy ezeket az intézkedéseket a terület védelmével kapcsolatos célkitűzések fényében a területre gyakorolt hatások megfelelő vizsgálatának vetette volna alá;**

– **mivel az ilyen intézkedéseket oly módon engedélyezte, hogy nem tartotta be azokat a rendelkezéseket, amelyek a hatásvizsgálat kedvezőtlen eredménye esetén és alternatív megoldások hiányában csak nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok esetén teszik lehetővé egy projekt megvalósítását, és csak azt követően, hogy a tagállam elfogadott minden olyan kiegyenlítő intézkedést, amely a Natura 2000 általános egységessége megóvásának biztosításához szükséges, és az Európai Közösségek Bizottságával ezeket közölte, és**

– **mivel nem fogadta el a természetes élőhelyek és a fajok élőhelyei károsodásának, és az azon fajok zavarásának megakadályozásához szükséges intézkedéseket, amelyek védelme érdekében az IT 2040044. sz. Parco Nazionale dello Stelvio különleges védelmi területet kijelölték,**

az Olasz Köztársaság nem teljesítette a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének az ugyanezen irányelv 7. cikkével összefüggésben értelmezett (2)–(4) bekezdéséből, valamint a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

2) **A Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.**

3) **A Bíróság az Olasz Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások